Проведене дослідження окреслило кілька ключових сценаріїв розвитку фінансових ринків України у 2024 році, в основу яких покладено зміни в макроекономічних показниках, рівні міжнародної підтримки та ефективності державної політики. Базовий сценарій передбачає поступове відновлення економіки за рахунок збільшення обсягів експорту, активізації інвестиційної діяльності та стабілізації валютного курсу. Песимістичний сценарій включає затяжний військовий конфлікт, що може спричинити подальше погіршення економічних показників і відтік капіталу. Для мінімізації негативних наслідків війни та забезпечення сталого розвитку фінансових ринків запропоновано низку стратегічних заходів. Зокрема, необхідно продовжувати впровадження програм підтримки малого та середнього бізнесу, оскільки саме цей сектор є основою економіки та найбільш адаптивним до змін. Стимулювання експорту, особливо у галузях агропромислового комплексу та ІТ, дозволить підвищити валютні надходження та зменшити залежність від зовнішнього фінансування. У банківській системі важливо забезпечити достатній рівень ліквідності, зокрема через збереження доступу до міжнародних фінансових ресурсів і запровадження програм реструктуризації проблемних кредитів. Аналіз показав, що міжнародна допомога є ключовим фактором стабілізації банківського сектору, оскільки вона дозволяє підтримувати обіг капіталу навіть у кризових умовах. Моделювання залежності макроекономічних показників від обсягів міжнародної допомоги продемонструвало, що за умов її збереження Україна зможе досягти зростання ВВП на рівні 3–5 % у 2024 році. Водночас необхідно впроваджувати системні реформи у сфері податкової політики, антикорупційного законодавства та розвитку інфраструктури. Досвід інших країн, що перебували у стані військових конфліктів, підтверджує важливість довгострокового планування та прозорості економічних процесів. Врахування найкращих практик дозволить Україні ефективніше відновлювати фінансову систему та стимулювати зростання.

Література

1. Кияк В.М., Бурак О.Л. «Фінансові кризи: причини, наслідки, шляхи подолання». Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2021. — 272 с.
2. Тарасенко О.М. «Державне регулювання економіки в умовах воєнного стану». Одеса: ОНУ імені І. І. Мечникова, 2021. — 485 с.
3. Гетьман О.О., Юрій С.І. «Економічна безпека України в умовах глобалізаційних викликів». Київ: Науковий світ, 2019. — 215 с.
4. Черняк В. К. «Економічний аналіз у державному управлінні». Київ: КНЕУ, 2021. — 442 с.

Березовик В.М.
кандидат економічний наук, директор ТОВ «Профін Консалтинг»,
член Наглядової ради Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

ВПЛИВ ЦИФРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ НА ДІЯЛЬНІСТЬ БАНКІВСЬКИХ УСТАНОВ

Впровадження нових технологій — це глобальний процес, що пронизує усі аспекти життя людства. Особливо активно останніми роками відбувається розвиток цифрових технологій у бізнесі, в тому числі в банківському та фінансовому секторах економіки.

Тема має актуальне значення для вивчення, адже банки та фінансові установи автоматизують бізнес-процеси, використовують штучний інтелект, блокчейн технології і технології Big Data для зберігання, систематизації та аналізу даних. Цифрові технології дають можливість обробляти настільки великі та складні масиви інформації, для роботи з якими застосування традиційних методів було б неможливим. Отримані за допомогою вказаних технологій дані дозволяють банківським установам робити точніші і якісніші прогнози та оперативно приймати управлінські рішення.

Автоматизація дозволяє банківським установам підвищувати операційну ефективність, зменшувати витрати та знижувати ризики. Виконання рутинних операцій, таких, як ідентифікація і верифікація клієнтів, обробка документів, аналіз клієнтських даних, здійснення облікових операцій здійснюється автоматично згідно встановлених правил і затверджених процедур. Проведення процедур фінансового моніторингу, кредитного скорингу та прийняття рішень про видачу кредитів за стандартизованими продуктами також здійснюється автоматично без участі банківських працівників. Це дозволяє знизити ризики прийняття невірних рішень при видачі кредитів і здійсненні інших банківських операцій.

Технології штучного інтелекту та машинного навчання використовуються банками для аналізу великих масивів даних, визначення тенденцій на фінансових ринках, формування управлінських звітів і виявлення аномальних значень і атипової поведінки клієнтів.

Штучний інтелект використовується для створення віртуальних помічників, що дозволяє банкам зменшувати штат кол-центрів, обробляти звернення клієнтів в автоматичному режимі та виміряти в режимі онлайн рівень задоволеності клієнтів.

Перехід до електронного документообігу скорочує час прийняття рішень та зменшує витрати на обробку та зберігання документів. Блокчейн технології дозволяють децентралізовано зберігати значні масиви даних, що підвищує стійкість роботи банківських систем і забезпечує безпеку проведення операцій.

Окрім цього, цифровізація банківського бізнесу змінює характер взаємодії банків і клієнтів. Клієнти дистанційно здійснюють банківські операції, в тому числі відкривають рахунки, розміщують депозити, отримують і погашають кредити.

Масовий перехід клієнтів на дистанційні канали банківського обслуговування відбувся в Україні під час пандемії COVID-19 та прискорився з початком широкомасштабної агресії росії проти України у 2022 році. Ця тенденція вплинула на рішення банків адаптувати власні бізнес-моделі до уподобань клієнтів і змусила оптимізувати власну мережу. Так, за останні шість років банки скоротили кількість відділень на 41,1 %, зменшивши їх кількість з 8509 станом на 01.01.2019 року до 5011 відділень станом на 01.01.2025 року [3].

Специфіка формування альтернативних цифрових каналів продажу банківських продуктів через інтернет, мобільні застосунки, термінали самообслуговування, з одного боку, змінює бізнес-моделі роботи банківських установ та дозволяє банкам суттєво економити на утриманні мережі відділень та персоналу, а, з іншого боку, вимагає здійснювати інвестиції у розвиток цифрових технологій та захист ІТ інфраструктури від кіберризиків.

Так, річний обсяг ринку тільки штучного інтелекту у банківському бізнесі в США у 2021 році оцінювався у 5,13 мільярда доларів США. За оцінками спеціалістів цей ринок тільки в Сполучених Штатах щорічно зростає в середньому на 32,36 % і досягне у 2030 році обсягу у 64,03 мільярда доларів США [4].

Розвиток цифрових технологій створює нові загрози та ризики. Банки мають постійно вдосконалювати власні системи захисту банківських та клієнтських даних, забезпечувати безперервність функціонування інформаційних систем, запобігати шахрайству та протидіяти кібератакам. Нещодавні кібератаки на Київстар та державні реєстри Міністерства юстиції України ще раз підкреслили необхідність інвестування у інформаційну безпеку та показали вразливість цифрових технологій у сучасному світі.

Розвиток цифрових технологій посилив конкурентну боротьбу на ринку фінансово-банківських послуг і привів до появи так званих «необанків» — банків, які взагалі не мають відділень. Одним з лідерів на банківському ринку є Монобанк, який на початку 2024 року (за сім років з моменту свого заснування) зміг зайняти в Україні друге місце після державного Приватбанку за кількістю активних платіжних карток [2].

Ще більше можливостей для клієнтів, банків і фінтехкомпаній відкриє впровадження в Україні у серпні 2025 року відкритого банкінгу [1]. Національний банк України у 2023 році затвердив Концепцію відкритого банкінгу в Україні, якою передбачено обмін даними надавачами фінансових послуг (банками і небанківськими установами) через відкриті API. Клієнти

зможуть обирати зручний спосіб використання своїх рахунків за допомогою цифрових технологій, а банки і фінансові компанії отримають синергію від кооперації.

Відкритий банкінг вимагатиме від учасників ринку впровадження інноваційних технологічних рішень, буде сприяти розширенню фінансової та банківської екосистеми. Відкритий банкінг підвищить конкуренцію на фінансово-банківському ринку, забезпечить поступове зменшення тарифів для користувачів банківських послуг, дозволить клієнтам мати доступ до своїх рахунків у всіх банківських і фінансових установах через один мобільний застосунок. Очікується, що завдяки відкритому банкінгу мають з'явитись нові персоналізовані продукти та сервіси, включаючи управління інвестиціями, рекомендації по заощадженню і накопиченню коштів.

Одночасно із впровадженням нових технологій зростуть вимоги до стандартів кібербезпеки. Банкам необхідно буде забезпечити конфіденційність персональних даних клієнтів і протистояти кібератакам і спробам шахрайств з використанням доступів до відкритих API.

Підсумовуючи наведене, можна зробити висновок, що цифрові технології кардинально змінюють бізнес-моделі діяльності банківських установ, приводять до зростання конкуренції на фінансово-банківському ринку, розширюють можливості гравців для впровадження нових продуктів. Клієнти отримують додаткові переваги у оперативному доступі до банківських сервісів та здешевленні банківських послуг. З іншого боку, цифрові технології потребують додаткових інвестицій у розвиток іта захист від кібератак і шахрайських дій. Ті фінансові установи, які зможуть адаптуватись до сучасних вимог і викликів, матимуть суттєві переваги для розвитку у майбутньому.

Література

1. Затверджено концепцію відкритого банкінгу в Україні. https://bank.gov.ua/ua/news/all/zatverdjeno-kontseptsiyu-vidkritogo-bankingu-v-ukrayini (дата звернення:12.01.2025).
2. Кількість діючих платіжних карток в Україні за 2023 рік зросла на 4,9 %, або на 5,34 млн — до 115,14 млн карток, водночас приріст активних (щонайменше одна операція за останній місяць) становив 12,6 %, або 5,83 млн — до 52,13 млн карток. https://biz.nv.ua/ukr/finance/platizhni-kartki-nbu-nazvav-top-5-bankiv-lideriv-za-prirostom-koristuvachiv-kartkami-50399094.html (дата звернення: 11.01.2025).
3. Кількість структурних підрозділів банків. Наглядова статистика Національного банку України. https://bank.gov.ua/ua/statistic/supervision-statist#5 (дата звернення 13.01.2025).
4. AI In Banking Market Size And Forecast. https://www.verifiedmarketresearch.com/product/ai-in-bankingmarket (дата звернення: 15.07.2024).

Білошапка В.С.
кандидат економічних наук, доцент,
професор кафедри банківської
справи та страхування,
Кекух В.В.
здобувач PhD,
Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана

ЦІННІСНІ ОРІЄНТИРИ СУЧАСНИХ БАНКІВ: ОНОВЛЕННЯ ІНТЕРНЕТ-БАНКІНГУ ДЛЯ КОРПОРАТИВНИХ КЛІЄНТІВ

У будь-яких компаніях-клієнтах банків — великих і малих — працюють люди, і вони хочуть отримувати найкращий сервіс незалежно від того, чи працюють у ролі ФОП чи є фінансовим директором у крупній корпорації. Клієнтам подобається користуватися сучасними сервісами. Якими би суворими не були правила у великих корпораціях, вони все рівно